

DUILIU MARCU ȘI ALVAR AALTO ÎN PATRU LOCUINȚE/

DUILIU MARCU AND ALVAR AALTO IN FOUR DWELLINGS

Teodor-Cristian DASCĂLU, stud. arh./ arch. stud.

teodorcdascalu@gmail.com

Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București, RO/
„Ion Mincu” University of Architecture and Urbanism, Bucharest, RO

Rezumat

Lucrarea constă într-o comparație între Alvar Aalto și Duiliu Marcu, prin prisma modului în care cei doi au abordat tema locuirii. Premisa o constituie încercarea de a pune în balanță opera a doi arhitecți contemporani, dar aparținând unor culturi diferite, pentru a readuce în lumină calități ale locuirii specifice arhitecturii lor. Într-o lucrare anterioară am găsit un aspect ce îi leagă pe Marcu și Aalto, anume influența arhitecturii clasice. Ducând mai departe studiul în sfera locuirii, am descoperit că cei doi rezolvă acest program în moduri destul de diferite, fără a fi lipsiți totuși de elemente comune. Am pornit prin a prezenta pe scurt contextele în care Duiliu Marcu și Alvar Aalto au crescut și în care și-au început cariera, atât din perspectiva geo-politică, dar și cea a curenților arhitecturale ce au caracterizat sfârșitul secolului al XIX-lea. Mai apoi, am realizat două comparații între patru locuințe realizate de aceștia, căutând să compar proiecte realizate în contexte cât mai asemănătoare. Am ales, deci, două locuințe realizate în context urban, și două în care peisajul natural constituie cadrul în care

Abstract

The paper consists of a comparison between Alvar Aalto and Duiliu Marcu, through the lens of how the two approached the theme of dwelling. The premise is my attempt to compare the works of two contemporary architects belonging to different cultures, in order to shed light on some aspects of dwelling specific to their work. In a previous paper, I have found the link to be the influence of classical architecture on Marcu and Aalto. Furthering the study in the sphere of dwelling, I found that the two solve this program in fairly different manners, however not without common elements. I started by quickly describing the contexts in which Duiliu Marcu and Alvar Aalto have grown up and began their careers, through the perspective of both geopolitics and the architectural movements that characterised the end of the 19th century. Following that, I made two comparisons between four dwellings designed by Marcu and Aalto, looking to compare projects built in similar contexts. I chose two dwellings built in an urban context, and two in which the natural landscape represents the

se inserează. Am descoperit, în cele din urmă, principiile care definesc pentru Aalto și pentru Marcu noțiunea de locuire.

Cuvinte cheie/ Keywords

locuire, context, principiu/
dwelling, context, principle

Premisă

Două experiențe mi-au stârnit interesul pentru cercetarea modului în care ei au gândit și au lucrat. Prima a avut loc în primul an de studiu, când am participat la o conferință ținută de Adrian Oprea, asistentul lui Duiliu Marcu. Atunci s-a întâmplat ca pe lângă a vedea o serie de lucrări ale lui, să aud și câteva dintre ideile din spatele procesului de proiectare. A doua experiență a constat în obținerea unei burse de studiu în Finlanda, unde am petrecut un semestru.

Asocierea între cei doi s-a născut după ce am luat contact cu opera timpurie a lui Aalto. Am cercetat apoi modul în care, după cum aflasem acum, arhitectura clasică i-a influențat pe Duiliu Marcu și pe Alvar Aalto de-a lungul parcursului arhitectural. Am concluzionat că în cazul lui Aalto, această influență transcende limbajul arhitectural și se manifestă mai degrabă în grija pentru proporții și raționalitatea din spatele logicii constructive și de punere în operă a materialelor. Cred că același lucru poate fi zis și despre Duiliu Marcu, dar pentru care peisajul politic și social în care a profesat a făcut astfel încât raportul la arhitectura clasică să fie evident și la nivelul compoziției și al limbajului arhitectural folosit.

background in which the projects insert themselves. In the end, I discovered the principles that define the notion of dwelling for Aalto and Marcu.

Premise

Two experiences have sparked my interest for researching the manner in which they thought and worked. The first one was in my first year of studies, when I attended a conference held by Adrian Oprea, Duiliu Marcu's assistant. It was then when, along with seeing a series of his works, I got to hear some of the ideas behind the design process. The second experience consisted of receiving an Erasmus mobility to study in Finland for one semester.

The association between the two architects started after seeing some of Aalto's early works. I then studied the way in which classical architecture influenced Duiliu Marcu and Alvar Aalto along their career. I concluded that, in the case of Aalto, that influence transcends architectural language and rather manifests itself in the care for proportions, the rationality behind the constructive logic and the use of materials. I think the same thing can be said about Duiliu Marcu for whom the political and social landscape in which he worked made it such that the reference to classical architecture is also evident in the composition and the architectural language that he used.

După ce am descoperit acest aspect care îi leagă pe Aalto și pe Marcu, am mers mai departe, încercând să descopăr ce alte paralele se mai pot trage între aceștia. Așa am ajuns să abordez subiectul locuirii. Am încercat să realizez studii de caz care să acopere atât perioade diferite din cariera celor doi, dar și aspecte diferite ale locuirii. Studiul este însă limitat la comparația unor principii directe ale concepției arhitecturale și nu aprofundează aspecte legate de stil sau limbaj, neînsemnând că ele sunt trecute cu vederea. Voi face referire cu precădere la scrierile celor doi arhitecți. În cazul lui Duiliu Marcu, sursa principală va fi auto-monografia lui, iar citatele lui Aalto regăsite în monografia scrisă de Călin Irimescu va servi drept referințe pentru cel din urmă.

Dacă influența arhitecturii clasice constituie o referință comună pentru Alvar Aalto și Duiliu Marcu, modul în care aceștia au dezvoltat tema locuirii îi relevă a fi destul de diferiți. Acest lucru se datorează în principal contextului în care cei doi au studiat și în care și-au început cariera. Vorbesc aici nu doar de contextul politic și cultural al vremii, dar și de spiritul celor două popoare, pentru care îi văd pe Marcu și pe Aalto drept exponenți.

Context

Secolul al XIX-lea găsește România și Finlanda în contexte geo-politice și socio-economice asemănătoare. Cele două țări se află sub dominația a două mari imperii, Otoman, respectiv Rus, dar au un grad destul de ridicat de autonomie în ceea ce privește organizarea internă și legiferarea. Totodată, este secolul în care se manifestă mișcările de conștientizare a identității naționale. Promovarea limbii și literaturii naționale este promotorul acestor

After discovering this aspect that links Aalto and Marcu, I went further, trying to see what other parallels could be drawn between them. Thus, I tackled the subject of dwelling. I tried to develop case studies that would cover both different periods in their careers and different kinds of dwelling. The study is however limited to the comparison of a few leading principles of the architectural concept and does not go in-depth on aspects of style or language, although they are not swept aside. I will refer to the architects' own writings wherever possible. In the case of Duiliu Marcu, the main source material will be his own monography, and Aalto's quotes from Călin Irimescu's monography will serve as reference for the latter.

If the influence of classical architecture represents a common reference for Alvar Aalto and Duiliu Marcu, the way in which they developed the theme of dwelling reveals them as being rather different. This is mainly due to the context in which they studied and started their careers. I am speaking not only of the political and cultural context of the time, but also of the spirit of the two peoples for whom I see Marcu and Aalto to be projections of.

Context

The 19th century finds Romania and Finland in similar geopolitical and socioeconomical contexts. The two countries find themselves under the influence of two great empires, the Ottoman Empire and the Russian Empire, respectively. Both nations still maintained a great degree of autonomy regarding internal administration and law making. At the same time, this is the century in which the national identitarian movements manifest themselves. The

mișcări. În Principatele Române procesul începe odată cu revoluția de la 1848, iar apoi cu fondarea cenaclului *Junimea* și a revistei *Convorbiri literare* de către Titu Maiorescu. În Finlanda, Elias Lönnrot publică poemul „Kalevala”, care avea să îi influențeze pe compozitorul Jean Sibellius și scriitorul Aleksis Kivi.¹

Inspirați de noile surse literare, arhitecții finlandezi ai perioadei sunt conduși și de principii ale arhitecturii de tradiție. Obiectul de arhitectură trebuie să comunice cu peisajul, iar factorii de mediu, îndeosebi lumina sunt deosebit de importanți. Christian Norberg-Schulz descrie spațiul scandinav ca fiind „anticlasic”, făcând o paralelă între lumina, cerul și topografia Finlandei cu cea a țărilor mediteraneene. Acesta continuă prin a-l numi „discontinuu, schimbător și variat” (Norberg-Schulz apud Irimescu, 1999, 54), deci contrar concepției clasice. În acest context arhitecți precum Eliel Saarinen sau Herman Gesellius dezvoltă spre sfârșitul secolului al XIX-lea ceea ce se va numi romantismul național finlandez (Irimescu 1999, 96). Opere exponente ale acestui stil sunt Teatrul Național din Helsinki (Eliel Saarinen) (Fig. 1), sau Stația centrală de pompieri din Tampere (Wivi Lönn).

În spațiul românesc, Ion Mincu găsește sursa pentru desăvârșirea stilului național în arhitectura brâncovenească de sfârșit de secol al XVII-lea. Mincu face apel la motive decorative precum arcele treflate, dar preia și din tipologia palatelor brâncovenești, utilizând elemente precum foișorul sau colonadele. Manifestul stilului național al lui Mincu culminează cu proiectul pentru pavilionul

national language and literature are what is brought forward in these movements. Within the Romanian Principalities, this process of regaining national identity began with the 1948 revolution, followed by the founding of the *Junimea* literary circle and the *Convorbiri literare* magazine by Titu Maiorescu. In Finland, Elias Lönnrot publishes *Kalevala*, a poem which will later influence composer Jean Sibellius and writer Aleksis Kivi.¹

Inspired by the new literary sources, Finnish architects of that time are also led by the principles of traditional architecture. The architectural object must communicate with the landscape, and aspects of the environment, especially light, are extremely important. Christian Norberg-Schulz calls the Scandinavian area as being "anti-classical", drawing a link between the light, the sky and the topography of Finland and those of Mediterranean countries. He continues by calling it "discontinuous, changing and varied" (Norberg-Schulz 1994, 54), thus, contrary to the classical conception. This is the context in which architects such as Eliel Saarinen or Herman Gesellius develop towards the end of the 19th century what would be called Finnish national romanticism (Irimescu 1999, 96). Paramount works of this style are the Finnish National Theatre in Helsinki (Eliel Saarinen) (Fig.1), or the Tampere Central Fire Station (Wivi Lönn).

In the Romanian Principalities, Ion Mincu finds the source for the perfection of the national style in Brâncoveanu's architecture of the late 17th century. Mincu employs decorative motifs such as trefoiled arches, but also taking from the typology of the period's palaces, using elements such as the *foișor* or the colonnade. Mincu's manifest for the national style culminates with his project for the Romanian

României la Expoziția Universală de la Paris din 1889 (Fig. 2). Printre exponenții stilului neoromânesc se numără și arhitecți precum Cristofi Cerchez sau Petre Antonescu. Duiliu Marcu remarcă însă despre arhitectura celor ce i-au urmat lui Mincu „Noua arhitectură va degenera însă într-o plastică greoaie, cu fațade încărcate cu ornamente străine freamătului de viață și de modestie care străbate creația noastră populară.” (Marcu 1960, 18).

Fig. 1: Teatrul Național din Helsinki/
The Finnish National Theatre
arh./arch. Eliel Saarinen (1902)
Sursa/Source: autor/author

În această lume se nasc Duiliu Marcu și Alvar Aalto. Primul La Calafat în 1885, celălalt la Kuortane în 1898. Marcu urmează liceul la Craiova, iar în 1905 este admis la Școala de Arte Frumoase de la Paris. Se întoarce în țară în 1912 când începe și să profeseze. Aalto urmează liceul în Jyväskylä, apoi studiază arhitectura la Școala Politehnică din Helsinki între 1916 și 1921, sub îndrumarea lui Usko Nyström și Armas Lindgren (Irimescu 1999, 117). Își începe

pavilion at the 1889 Universal Exhibition in Paris (Fig. 2). Among the architects associated with the Romanian style are architects such as Cristofi Cherchez and Petre Antonescu. Duiliu Marcu, however, points out that the architecture of those who followed Mincu "will degenerate into a heavy plasticity, with facades burdened with ornaments foreign to the lively and modest rustle which crosses our traditional creation." (Marcu 1960, 18)

Fig. 2: Pavilionul României
la Expoziția Universală de la Paris/
Romanian Pavilion at the 1889 Universal Exhibition, Paris
arh./arch. Ion Mincu
Sursa/Source: arhivaionmincu.blogspot.com

This is the world in which Duiliu Marcu and Alvar Aalto are born. The former in Calafat in 1885, the latter in Kuortane in 1898. Marcu graduates from high school in Craiova and in 1905 is admitted to the École des Beaux-Arts in Paris. He returns to the country in 1912 when he starts his career. Aalto goes to high school in Jyväskylä, then studies architecture at the Helsinki Polytechnic School between 1916 and 1921, under the guidance of Usko Nyström and

activitatea încă din studenție, realizând o extindere a casei părintești din Aläjäarvi.

Locuința – studii de caz

În continuare sunt comparate o serie de lucrări aparținând lui Alvar Aalto și lui Duiliu Marcu, selectate astfel încât să ilustreze diversitatea contextelor și modurilor în care cei doi au construit și elementele de unitate ce reflectă ideile și principiile care fac posibilă identificarea proiectelor ca aparținând celor doi. Astfel, este vorba de locuințe individuale sau colective, în context urban sau rural, incipiente sau de maturitate.

Locuința lui Alvar Aalto, Riihitie nr. 20 și casa dr. Dobrovici, Bvd. Lascăr Catargiu nr. 40

Aalto scrie în 1922 că „Studiul aprofundat și admirativ la adresa arhitecturii noastre locale și a străvechilor sale valori este atât de importantă pentru noi, arhitecții profesioniști, încât a devenit o bază a creației noastre”(Aalto apud Irimescu 1999, 122).

Totuși, arhitectul se apropie de curentul constructivist până în 1934 când își proiectează locuința-atelier. Compoziția are ca punct central vatra cu scara abruptă care trece pe deasupra ei (Fig. 3). Acest motiv al arhitecturii finlandeze servea drept loc de stat la căldură mai degrabă decât circulație verticală, scara propriu-zisă fiind plasată în zona intrării. Încăperile, deci, se aglutinează în jurul acestui axis mundi. Tot aici folosește cărămida albă tencuită și riflajul din lemn de brad, cât și piatra de râu, toate fiind materiale locale utilizate în arhitectura tradițională. Mai important este

Armas Lindgren (Irimescu 1999, 117). He starts designing during his studies by designing an extension to his parents' home in Aläjäarvi.

The dwelling – case studies

The following are a series of comparisons between works belonging to Alvar Aalto and Duiliu Marcu, chosen to illustrate the diversity of contexts and manners in which they have built; and showcase the unifying elements that reflect the ideas and principles that make possible identifying the projects as belonging to the two.

Alvar Aalto's house, Riihitie 20 and the Dr. Dobrovici house, Lascăr Catargiu Bvd. 40

Aalto writes in 1922 that "The thorough and admiring study of our local architecture and its ancestral values is so important for us, professional architects, that it has become the basis of our creation"(Aalto apud Irimescu 1999, 122).

However, the architect shows sympathy towards the constructivist movement until 1934, when he designs his own studio-home. The composition's central point is the hearth with its steep ladder, going above it (Fig. 3). This motif of Finnish architecture serves as a place to sit and warm up rather than a means of vertical circulation, as the main staircase is placed next to the entrance. The rooms then form around this *axis mundi*. Here he also uses white rendered brick and pine wood panelling, as well as cobble stone, all of them local materials used in traditional Finnish architecture.

aspectul legat de orientarea funcțiunilor. Un motiv recurent la casele lui Aalto este acela că locuința întoarce într-o măsură spatele străzii. Spațiile servante formează un tampon între public și privat, iar spațiile de locuit sunt orientate întotdeauna către o curte intimă, amenajată peisajer. În contrapunct, împrejmuirea opacă lipsește în dreptul zonei de intrare, o parte din spațiul privat al parcelei fiind dată înapoi străzii.

Deși pune la îndoială suportul teoretic al utilizării mijloacelor de expresie ale arhitecturii bizantine (Marcu 1960, 11), Duiliu Marcu realizează o serie de clădiri în care utilizează elemente de arhitectură de tradiție, trecându-le prin filtrul propriei gândiri. Printre aceste clădiri se numără și vila de pe Bulevardul Ana Ipătescu (Lascăr Catargiu) Nr. 40, proiectată în 1922. Marcu utilizează decorații de inspirație brâncovenească la portalul de intrare, la coloanele loggiei (Fig. 4) și la decorația cornișei. Elementele decorative sunt plasate pe un fundal de cărămidă roșie aparentă. Inspirația din arhitectura tradițională este evidentă și la interior în decorațiile mâinii curente ale scării sau ale grinzilor de lemn aparente. Simplitatea decorației interiorului este compensată prin alegerea mobilierului și a covoarelor, dar și a tablourilor ce plachează pereții. Spre deosebire de Aalto, Duiliu Marcu nu înșiruie spațiile servante ca pe o barieră dintre locuință și stradă. În schimb, ele sunt rezolvate cu un maxim de eficiență în jurul unei curți de lumină și împinse înspre partea din spate a locuinței pentru a face posibilă relația puternică cu strada a spațiilor de locuit. Spațiile deschise, loggiile și terasele, sunt și ele orientate spre stradă.

What is more important, however, is the orientation of functions within the building. A recurring theme of Aalto's houses is that the dwelling, in a sense, turns its back to the street. The servant spaces form a buffer between public and private, and the living areas are oriented towards an intimate courtyard. As a counterpoint, the opaque enclosure stops next to the entrance, thus giving back part of the private space to the street.

Although he questions the theoretical basis of using byzantine architecture's means of expression (Marcu 1960, 11), Duiliu Marcu designs a series of buildings that employ elements of traditional architecture, passed through the filter of his own thought. Among these is the villa on Ana Ipătescu (Lascăr Catargiu) Boulevard, designed in 1922. Marcu makes use of decorations inspired by those of Brâncoveanu's architecture for the entrance portal, the columns of the loggia (Fig. 4) and the cornice. The white decorative elements are placed on a red brick background. The reference to traditional architecture is also evident in the interior stair's railings or wooden beams. The simplicity of the interior decoration is complemented by the choice of carpets and furniture, as well as the paintings covering the walls. Unlike Aalto, Duiliu Marcu doesn't line up the servant spaces as a barrier between the street and the dwelling, rather, they are solved with a maximum of efficiency around a light well and pushed towards the back of the house in order to make possible the strong relationship between the living areas and the street. The open spaces, namely loggias and balconies are also facing the street.

Fig. 3: Locuința lui Alvar Aalto, vatra/
Alvar Aalto's house, the hearth
Sursa/Source: autor/author

Vila "Bebe", Sinaia și Vila Mairea, Noormarkku

Kenneth Frampton identifică proiectul pentru Vila Mairea cu momentul de sinteză între elementele din arhitectura clasică italiană, operele romantismului național, constructivism și funcționalism, scriind despre aceasta că "...reprezintă un loc conceptual între tradiția rațional-constructivistă a secolului XX, și moștenirea evocatoare a romantismului național." (Frampton 2007, 199). De fapt, proiectul reprezintă pe lângă desăvârșirea unui stil profund personal, un loc al experimentului în general. Este interesant de studiat însuși acest aspect, la prima vedere, idiosincrasic al proiectului. Multitudinea de referințe

Fig. 4: Vila din Bvd. Lascăr Catargiu nr. 40, fațadă/
Villa on Lascăr Catargiu Blvd. 40, façade
Sursa/Source: igloo.ro

Vila "Bebe", Sinaia and Villa Mairea, Noormarkku

Kenneth Frampton identifies the project for the Villa Mairea with the moment of synthesis between elements of classical Italian architecture, the works of national romanticism, constructivism and functionalism, writing that it "...represents a conceptual link between the rational-constructivist tradition of the 20th century and the evocative heritage of the National Romantic movement." (Frampton 2007, 199). In fact, the project represents, besides the perfection of a profoundly personal style, a place of experiment in general. It is interesting to study this very aspect of the project,

la diferite arhitecturi ale trecutului și aparenta decizie a lui Aalto față de ortodoxismul formalist al curentului modernist fac vila Maireia să pară că alătură prea multe motive, materiale, texturi ca să poată fi controlate. În realitate, este chiar această oscilație de polaritate între autoritatea dovedită în timp a elementelor vernaculare și progresismul încă nedovedit al arhitecturii moderne ce conferă unitate proiectului (Poole 2017, 6). Alăturarea dintre compoziția planimetrică în forma literei "L", aparținând romantismului național și elementele de tradiție japoneză ale grădinii este doar un exemplu în acest sens (Fig. 5).

Experimentul nu lipsește nici din activitatea lui Duiliu Marcu. Concomitent cu șantierul pentru Gara Regală, arhitectul realizează o casă de vacanță în același oraș, unde își dovedește pe deplin versatilitatea și capacitatea de a inova (Fig. 6). În primul rând, vila "Bebe" se distinge prin compoziția volumetrică ce o clasează drept unicat în arhitectura modernă cubistă românească (Nemțeanu 2008, 154). O paralelă poate fi trasă între acest proiect și cel pentru vila Maireia prin prisma dialogului între vechi și nou. Prin punerea în operă a materialelor locale și proprii arhitecturii vernaculare folosind tehnici și principii moderne, Marcu realizează imaginea unei locuințe tradiționale de munte, trecută prin filtrul gândirii moderne. Același lucru este valabil și pentru interior. Același principiu al distribuției funcționale se poate descifra prin identificarea celor două goluri majore ale fațadei, corespunzătoare spațiilor de zi și orientată către stradă și a singurului decroș major al volumului, în zona intrării.

which may seem idiosyncratic at first glance. The multitude of references to different past architectures and Aalto's apparent denial of the Modern Movement's orthodox formalism make the villa Maireia seem like it brings together too many materials and textures as to possibly be controlled. In truth, it is this very oscillation of polarity between the time-tested authority of the vernacular elements and the unproven progressivism of modern architecture that brings unity to the project. (Poole 2017, 6). The joining of the "L"-shaped composition belonging to national romanticism and traditional Japanese elements of the garden is just one example in this sense (Fig. 5).

Experimenting is not missing from Duiliu Marcu's design either. Whilst designing the Royal Railway Station in Sinaia, the architect also designs a holiday house in the same town, where he undoubtedly proves his versatility and capacity to innovate (Fig. 6). First of all, the villa "Bebe" distinguishes itself through its volumetric composition, which makes it a unique piece of Romanian cubist architecture. (Nemțeanu 2008, 154). A line can be drawn between this project and that of the villa Maireia through the dialogue between the old and the new. Through using materials that are local and proper to vernacular architecture, but with modern techniques and principles, Marcu develops the image of a traditional mountainside house, seen through the filter of modern thought. The same applies to the interior. The principle of functional distribution can be deciphered by identifying the two major openings of the facade, corresponding to the living areas and oriented towards the street, as well as the only major cutaway in the volume, in the area of the entrance.

Fig. 5: Vila Mairea, Noormarkku, arh. Alvar Aalto (1937)/
Vila Mairea, Noormarkku, arch. Alvar Aalto (1937)
Sursa/Source: archeyes.com

Fig. 6: Vila "Bebe", Sinaia, arh. Duiliu Marcu (1934)/
Vila "Bebe", Sinaia, arch. Duiliu Marcu (1934)
Sursa/Source: ofhouses.tumblr.com

Concluzii

Duiliu Marcu își expune destul de clar crezul în introducerea volumului *Arhitectură*. Deși atribuie influențele stilului românesc unui entuziasm, iar acestea dispar destul de rapid din opera lui, el rămâne în mod definitiv influențat atât de tradiția clasică, cât și de vernacularul românesc, pe care le traduce într-un modernism propriu, local.

Preocuparea mea de a găsi soluții originale românești, de a lua din arhitectura clasică numai claritatea, simplitatea, ponderea, euritmia, proporțiile, meticulozitatea studiilor de detaliu, precizia execuției, precum și preocuparea continuă de a-mi servi patria au construit pentru mine o linie de conduită... (Marcu 1960, 21).

Călin Irimescu prezintă "metoda" lui Alvar Aalto în patru puncte, dintre care unul sare în evidență ca fiind într-adevăr propriu arhitectului finlandez, anume "...tratarea tuturor problemelor ca făcând parte din același întreg sau <<organism>>, în care

Conclusions

Duiliu Marcu quite clearly states his creed in the introduction to his volume, *Arhitectură*. Although he attributes the influence of the Romanian style to enthusiasm and, granted, they disappear rather quickly from his work, he definitely remains influenced both by the classical tradition, as well as by the Romanian vernacular, which he translates in his own local modernism.

My preoccupation to find original Romanian solutions, to take from classical architecture only the clarity, simplicity, measure, eurythmia, proportions, meticulousity of details, precision of execution, as well as the continuous preoccupation to serve my country have built for me a line of conduct. (Marcu 1960, 21)

Călin Irimescu presents Alvar Aalto's "method" in four points, of which one shines through as being entirely the Finnish architect's own, namely "...the consideration of all problems as being part of the same whole or <<organism>>, in which nothing is

nimic nu este primordial, totul este important, fiecare detaliu ține seamă de întreg și vice-versa." (Irimescu 1999, III). Afirmatia este susținută de faptul că Aalto proiectează concomitent, de la scara urbană până la detalii de mobilier și caută ca edificiul rezultat să comunice armonios cu peisajul în care se înscrie. Aalto exprimă spiritul democratic și echitabil al societății finlandeze în proiectele sale de centre civice. La Rovaniemi, ansamblul celor trei clădiri nu urmează o anume ierarhie compozițională, ci fiecare contribuie în mod egal la definirea spațiului. De altfel, el scrie că "Arhitectul este, una peste alta, singurul dictator imaginabil al secolului nostru" (Irimescu 1999, 255).

Cum se transpun toate acestea în tema locuirii? Am văzut că, pentru Alvar Aalto locuința reprezintă un spațiu al retragerii, o unitate autoconținută care se interpune între urban și natural, comunicând cu cel din urmă. În cazul lui Duiliu Marcu, aspectul reprezentativ al locuinței joacă un rol important, împreună cu capacitatea de a privi și de a fi privit din stradă. Este greu de spus câtă parte din acest aspect rezultă din personalitățile arhitecților și câtă reprezintă simpla reflexie a modului de locuire al culturilor finlandeze și românești.

Totodată, un aspect ce îi apropie pe cei doi este cel al aducerii arhitecturii vernaculare în modernism, fie prin reluarea unor principii de organizare spațială a locuințelor, specifică arhitecturii tradiționale, sau a integrării armonioase a construcțiilor în context prin utilizarea materialelor locale. Astfel, ei se remarcă printre arhitecții moderniști ca refuzând ruptura definitivă față de tradiție, așa cum este prezentată în manifestul mișcării moderne.

primordial, everything is important, every detail takes note of the whole and vice-versa" (Irimescu 1999, III). The statement is upheld by the fact that Aalto designs concurrently from the urban scale to furniture details and looks for the resulting edifice to harmoniously communicate with the landscape in which it is inscribed. Aalto expresses the democratic and equitable spirit of Finnish society in his civic centres. In Rovaniemi, the three buildings do not follow a certain compositional hierarchy, but rather each contributes equally to defining the space. Moreover, Aalto writes that "The architect is, in the end, the only imaginable dictator of our century." (Irimescu 1999, 255)

How do all of these transcribe into the theme of dwelling? We have seen that, for Alvar Aalto, the dwelling represents a place of seclusion, a self-contained unit which interposes itself between the urban and the natural, communicating with the latter. In the case of Duiliu Marcu, the representative aspect of the dwelling plays an important role, along with the capacity of looking and being looked at from the street. It is hard to say how much of this is the architects' personalities and how much is simply the reflection of the ways of living in Finnish and Romanian culture.

At the same time, an aspect that brings the two together is that of bringing the vernacular architecture into modernism, be it through principles of spatial organization, or the harmonious integration of the buildings in their context through the use of local materials. This way they stand out among the modernist architects as refusing the definitive secession from tradition, as it is presented in the manifest of the Modern Movement.

Referințe/ References

Frampton, K. (2007). *Modern Architecture: A Critical History, Fourth Edition*. London: Thames & Hudson

Irimescu, C. (1999). *Lecția lui Alvar Aalto*. București: Ed. UAUIM

Marcu, D. (1960). *Arhitectură*. București: Ed. Tehnică

Nemțeanu, R. (2008). *Revista Monumentelor Istorice, Clădiri din Sinaia, opere ale arhitectului Duiliu Marcu, propuse a fi clasate*. București: Institutul Național al Patrimoniului

Poole, S. (2017). *The Companions to the History of Architecture, Volume IV, Twentieth-Century Architecture*. Hoboken: John Wiley & Sons.

¹ Scriitorul Elias Lönnrot culege povești și balade folclorice din zonele rurale ale Finlandei, care îi servesc drept sursă de inspirație pentru operele ce vor avea un mare impact asupra culturii și identității naționale finlandeze. În aceeași manieră, Jean Sibellius, considerat cel mai influent compozitor finlandez, face apel la motive folclorice în simfoniile sale./

Writer Elias Lönnrot collects folk tales and balads from the rural areas of Finland, to serve as inspiration for works that will have a great impact on Finnish culture and national identity. In a similar fashion, Jean Sibellius, perhaps the greatest Finnish composer, draws on folklore in his symphonies.